

NAR ÜRÜN RAPORU

Gtip No: 08.10.90 Nar (Taze)

Özet Bilgi:

- Türkiye’de yaklaşık 300 bin dekar alanda nar üretimi yapılmaktadır.
- 600 bin tonu geçen nar üretiminin en fazla yapıldığı ilimiz Antalya’dır.
- Meyve veren nar ağacı sayısı 13 milyondan fazla olup, TÜİK verilerine göre ağaç sayısı 2018 ve 2020 yıllarında bir önceki yıllara göre azaldığı görülmektedir, 2020 yılında 2.2 milyon kadar da meyve vermeyen nar ağacı bulunmaktadır.
- 2020 yılında 187 bin ton nar ihracatı karşılığında 125 milyon \$ ihracat geliri elde edilmiştir.
- Nar üretimimizin yaklaşık 1/3’ü ihraç edilmektedir.
- Türkiye’nin en fazla nar ithalatı yaptığı ülke Rusya’dır.
- Nar üretiminde yaşanan en büyük sorun güneş yanıklığıdır.

Nar tarih boyunca birçok kültürde bolluk ve bereket simgesi olarak kullanılmıştır. Giderek artan sağlıklı beslenme bilincinin etkisiyle insan sağlığı üzerindeki olumlu etkileri ve zengin besin değeri bilinen narın ülkemizdeki üretim ve tüketim miktarı her geçen gün artmaktadır.

1.Nar Üretimimiz

Nar ülkemizin başta Ege ve Akdeniz bölgeleri olmak üzere birçok yöresinde yetişen bir üründür. 600 bin tonu geçen nar üretiminin en fazla yapıldığı ilimiz Antalya’dır. Ülkemizde üretilen narın yaklaşık ¼’ü bu ilimizden gerçekleştirilmektedir. 2020 yılı verilerine göre Antalya’yı %17’lik payı ile Mersin ve %13’lük payı ile Adana izlemektedir. 2020 yılında Şanlıurfa nar üretiminin yaklaşık %2’sini oluşturmaktadır.

Nar Üretimi (Ton)

İller Üretim (ton)	2015		2016		2017		2018		2019		2020	
	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%
Antalya	107237	24,06	111041	23,87	113040	22,49	123880	23,03	130031	23,25	141044	23,51
Mersin	61919	13,89	66595	14,32	72152	14,36	83159	15,46	87239	15,60	101676	16,95
Adana	39715	8,91	44861	9,64	47698	9,49	67688	12,58	71066	12,71	78483	13,08
Muğla	65748	14,75	73183	15,73	81403	16,20	87306	16,23	86608	15,49	75995	12,67
Denizli	45594	10,23	44751	9,62	45616	9,08	44129	8,20	43775	7,83	44233	7,37
Hatay	20769	4,66	20430	4,39	27460	5,46	22012	4,09	23766	4,25	27827	4,64
Gaziantep	19370	4,35	18578	3,99	19234	3,83	19376	3,60	20098	3,59	21097	3,52
İzmir	11854	2,66	13023	2,80	14036	2,79	14886	2,77	15084	2,70	20064	3,34
Adıyaman	5112	1,15	7748	1,67	9672	1,92	10295	1,91	13890	2,48	17003	2,83
Aydın	17175	3,85	14969	3,22	15798	3,14	15122	2,81	14591	2,61	15026	2,50
Şanlıurfa	9261	2,08	9489	2,04	10240	2,04	10016	1,86	10456	1,87	11549	1,92
Diğer İller	41996	9,42	40532	8,71	46257	9,20	39978	7,43	42567	7,61	46024	7,67
Toplam	445750	100,00	465200	100,00	502606	100,00	537847	100,00	559171	100,00	600021	100,00

Kaynak, TÜİK

Türkiye’de yaklaşık 300 bin dekar alanda nar üretimi yapılmaktadır. Şanlıurfa bu alanın %5’ine sahiptir. Üretim yapılan alanların %19’u Antalya’dadır.

Nar Üretim Alanı (da)

İller Üretim alanı (dekar)	2015		2016		2017		2018		2019		2020	
	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%
Antalya	57373	18,66	56252	18,43	55786	18,74	55172	18,93	55500	19,46	55703	19,57
Mersin	40621	13,21	40741	13,34	40538	13,62	40725	13,97	40753	14,29	40413	14,20
Muğla	35108	11,42	35161	11,52	33899	11,39	33774	11,59	30118	10,56	24288	8,53
Denizli	26772	8,71	26339	8,63	25641	8,61	24511	8,41	23724	8,32	23596	8,29
Adana	21564	7,01	21345	6,99	18704	6,28	18769	6,44	19143	6,71	21391	7,52
Gaziantep	17596	5,72	17484	5,73	17249	5,79	17249	5,92	17244	6,05	17254	6,06
Şanlıurfa	21398	6,96	21334	6,99	20592	6,92	17250	5,92	15006	5,26	15265	5,36
Hatay	12239	3,98	12884	4,22	13042	4,38	13340	4,58	13811	4,84	13752	4,83
Adıyaman	12428	4,04	14641	4,80	13952	4,69	13362	4,58	13440	4,71	13180	4,63
Aydın	14133	4,60	13142	4,30	12698	4,27	11225	3,85	10391	3,64	9365	3,29
İzmir	7018	2,28	7294	2,39	7349	2,47	6993	2,40	7329	2,57	7969	2,80
Diğer İller	41261	13,42	38685	12,67	38219	12,84	39120	13,42	38794	13,60	42456	14,92
Toplam	307511	100,00	305302	100,00	297669	100,00	291490	100,00	285253	100,00	284632	100,00

Kaynak, TÜİK

TÜİK verilerine göre 2020 yılında meyve veren nar ağacı sayısı 13 milyondan fazla olup, 2.2 milyon kadar da meyve vermeyen nar ağacı bulunmaktadır. 2020 yılında Şanlıurfa’da 706 bin meyve veren nar ağacı bulunmaktadır.

Meyve Veren Nar Ağacı Sayısı (adet)

Meyve Veren Ağaç Sayısı	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Antalya	2675648	2797054	2668679	2715451	2801221	2834090
Mersin	1327730	1448740	1445436	1551146	1667538	1774539
Muğla	1908223	1964893	1937700	1936372	1857118	1538752
Denizli	1430527	1418142	1395050	1364880	1336981	1343414
Adana	899427	1013660	963238	952043	955613	982440
Hatay	777830	836200	875764	732554	761634	781496
Şanlıurfa	791282	835301	816596	884909	842467	706176
Gaziantep	613778	613878	603583	603583	603533	603799
Adıyaman	268750	437566	435534	532320	581700	580985
İzmir	433069	472550	473700	454713	461850	529311
Aydın	581318	497756	495920	470275	454005	432065
Diğer İller	1602741	1523044	1550360	1375983	1415681	1563106
TOPLAM	13310323	13858784	13661560	13574229	13739341	13670173
Meyvesiz Ağaç Sayısı	4072289	3481808	3122595	2645256	2420226	2211605

Kaynak, TÜİK

2. Nar Dış Ticaretimiz

2020 yılında 187 bin ton nar ihracatı karşılığında 125 milyon \$ ihracat geliri elde edilmiştir. En fazla ihracat yapılan ülkelere arasında Rusya %35, Almanya 12'lik ve Irak %9,6'lık paya sahiptir.

Ülkeler Bazında Nar İhracatımız (Kg/\$)

Nar (taze)	2020	
	İhracat miktarı KG	İhracat değeri Dolar
Rusya Federasyonu	57.097.957	44.269.033
Almanya	15.464.403	15.157.156
Irak	45.683.060	12.464.704
Ukrayna	13.747.069	8.285.468
Birleşik Krallık	5.892.798	6.536.003
Hollanda	4.622.906	4.193.157
Romanya	3.345.362	2.869.154
Polonya	2.288.241	2.444.120
İsveç	2.917.197	2.375.351
Avusturya	1.979.636	2.014.616
Diğer Ülkeler	34.171.540	24.467.777
Toplam	187.210.169	125.076.539

Kaynak, TÜİK

Türkiye'nin nar ihracatı yanında az miktarda nar ithalatı da bulunmaktadır. 2020 yılında 787 bin \$ karşılığında 1.289 ton nar ithalatı yapılmıştır.

Ülkeler Bazında Nar İthalatımız (Kg)

Nar (taze)	2020	
	İthalat miktarı KG	İthalat değeri Dolar
KKTC	186.602	126.148
Rusya Federasyonu	82.690	104.793
Almanya	95.227	99.912
Suriye	572.878	72.106
Romanya	50.820	57.841
Polonya	39.217	44.077
Letonya	39.800	42.549
Hollanda	29.445	29.904
Bulgaristan	25.915	28.053
Slovenya	18.200	27.520
Diğer Ülkeler	446.196	491.474
Toplam	1.289.591	787.850

Kaynak; TÜİK

İthalat verileri karşılığında en fazla ithalat yapılan ülke Rusya'dır. İlginç olan Rusya'nın en fazla nar ihracatı yaptığımız ülkelerden biri olmasıdır. 2020 yılında Rusya'ya 57 bin ton nar ihraç edilmişken, bu ülkeden 82 ton nar ithal edilmiştir.

Meyve fiyatları, TL/Kg	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nar - Pomegranates	1,36	1,19	0,96	0,78	0,99	0,91	0,89	1,00	1,26	1,74	2,04

Kaynaklar: TÜİK, Tarımsal Yapı (Üretim, Fiyat, Değer) Yayını

TÜİK verilerine göre 2020 yılında Türkiye'de narın kg fiyatı 2,04 TL olduğu görülmektedir.

3. Nar Dünya Dış Ticareti

Dünya Nar İhracatı (Bin \$)

İhracatçılar	2016	2017	2018	2019	2020
Dünya	3104741	3868865	3998881	4432601	3946869
Vietnam	1144740	1479306	1563283	1549394	1341076
Tayland	415410	709184	640477	785921	630149
Hollanda	219321	236407	286543	293639	332894
Çin	167986	126473	160001	244837	252802
Türkiye	104253	97302	115029	98166	126075
Hong Kong, Çin	89457	123789	82966	121181	105764
Ekvador	10228	16345	38202	69241	92677
Hindistan	81263	109477	98482	114529	89878
İspanya	89324	118550	91875	96150	87874
Amerika Birleşik Devletleri	62342	63730	68048	69765	77878
Kolombiya	57044	62041	74863	80197	76931
Taipei, Çin	36355	33955	48563	63374	69839
Mısır	127819	97836	77755	71830	66519
Peru	41180	59914	71178	68209	63788
Belçika	53198	33972	65153	146417	46588
Meksika	21989	27966	25752	28535	42814
Azerbaycan	11814	13843	17841	26830	36740

Kaynak: ITC

Dünya geneli nar ihraç eden ülkelere bakıldığında Türkiye 5.sırada yer almaktadır. Nar ihracatına yön veren ülkeler sırasıyla Vietnam, Tayland, Hollanda ve Çin'dir. Hollanda ve Çin nar ithalatı ve ihracatında söz sahibi ülkeler konumundadır.

Dünya Nar İthalatı (Bin \$)

İthalatçılar	2016	2017	2018	2019	2020
Dünya	2693348	3210362	3343996	3405174	3538314
Çin	756115	888267	857481	918792	1176770
Hollanda	203490	231813	247867	238083	244786
Amerika Birleşik Devletleri	160528	192772	220463	216036	243936
Suudi Arabistan	47994	49036	111227	152921	188301
Hong Kong, Çin	133913	170217	152832	188759	187981
Almanya	110826	120737	147499	135036	143622
Rusya Federasyonu	63400	81690	115935	125187	142694
Fransa	82548	97021	96943	100207	94815
Endonezya	98798	163124	116654	144930	72560
Kanada	51187	57419	60769	60984	69420
İtalya	54481	59580	68506	57245	61282
Belçika	58582	52042	72941	66022	61084
Birleşik Krallık	61413	61983	63162	66136	58215
Birleşik Arap Emirlikleri	92529	91902	71589	69898	57548
İrlanda	4917	8282	24573	35733	41432
Vietnam	147753	238548	227876	144791	40708

Kaynak: ITC

Genel Değerlendirme

Türkiye’de nar yetiştiriciliği eski tarihlerden beri yapılsa da meyvecilik sektöründeki gelişimi 2000 li yıllardan itibaren olmuştur. Verimli ve kaliteli bir şekilde nar yetiştiriciliğinin yapılabilmesi için seçilen bölgenin coğrafi şartlarının yetiştirmeye uygun olmasının yanında, hasat işlemleri ve depolama koşullarına da dikkat edilmesi gerekmektedir. Teknik bilginin uygulamaya yeterince aktarılamaması üründe kalite düşüklüğüne ve ihracat payının azalmasına yol açmaktadır. Mesela nar bitkisinin çekerek koparılması meyve ve dallarda zedelenmelere yol açar. Hasadı yapılan meyveler yumuşak bir şekilde kasalara bırakılmalı. Kaliks kısmının zarar görmemesine dikkat edilmelidir.

Narda hasat sonrası muhafaza oldukça önemlidir. Çünkü geniş bir dönemde ihracat imkanı olabileceği gibi, hasat dönemi dışındaki dönemlerde 2-3 katı fazla değere satılabilmektedir. Muhafaza edilecek meyveler sağlam ve zedelenmemiş olmalıdır. Hasarlı meyveler erken bozularak diğer meyvelerin zararlanmasına neden olacağı için, bu meyveler farklı amaçlarla kullanılmak üzere tasnif aşamasında ayrılmalıdır.

Nar yetiştiriciliğinin yapıldığı alanlarda düzenli bir şekilde kültürel ve bakım işlemlerin yapılması durumunda hem nar üretiminde artış hem de daha kaliteli ürün elde etme imkânı ortaya çıkacaktır.

Üretim planlaması yapılmadan, teşvikler ile sertifikalı fidan dağıtımı yeni nar bahçelerinin kurulmasına yol açmıştır. Ürün artışına paralel olarak ihracatın da artması olumlu bir gelişmedir. Türkiye’de nar üretiminin katlanarak artmasına bağlı olarak piyasalarda oluşabilecek muhtemel bir arz fazlalığı, fiyatların düşmesine ve kârlılık oranının düşmesi nedeniyle üreticileri sıkıntıya sokabilir.

Dünyada nar üretim ve tüketiminin resmi istatistikler ile ortaya konulmaması nedeniyle yeni nar bahçeleri tesisinde daha dikkatli olunmalıdır. Aksi takdirde geçmişte örneklerini çay, fındık, şekerpancarı ve pamuk yetiştiriciliğinde olduğu gibi piyasa fiyatlarının maliyetinin altına düşmesi, üreticilerin daha fazla gelir sağlayan ürünlere yönelmesine sebep olabilir.

Nar üreticilerinin başlıca sorunları; yeni kurulacak nar bahçeleri için sertifikalı fidanların temininde ortaya çıkan zorluklar, modern sulama sistemlerinin yaygınlaşmaması ve uygun şartlara sahip olan depolama alanlarının yetersizliğidir.

Türkiye, ihraç edilen pek çok tarım ürünüde olduğu gibi narda da kalıntı problemi yaşamaktadır. Bu durum Tük tarım ürünlerinin dünyada imajını bozmaktadır. Nar zararlılarına (Akdeniz Meyve Sineği, Turunçgil Unlubiti, Portakal Güvesi, Harnup Güvesi, Ağaç Sarı Kurdu, Nar Yaprakbiti, Nar Yassıakar, Nar Beyazsineği ve güneş yanıklığına) karşı üreticiye eğitimler (kültürel-biyolojik- kimyasal müdahale yöntemleri) verilmelidir.

Nar üreticilerinin kooperatif çatısı altında birleşmesi üretimden-tüketime kadar her aşamada destek sağlayacaktır.

Dünyada nar tüketimi, sağlık açısından olumlu etkileri nedeniyle yaygınlaşmaktadır. Dünyada “Türk Narı” imajının oluşturulması için tanıtımlar yapılmalıdır.

Nardan elde edilen; nar suyu, nar ekşisi, nar reçeli gibi ürünlere “coğrafi işaret” belgesi alınarak tescillenmesi ürünün-üreticinin- tüketicinin korunmasını ve Türkiye’nin dünya nar ticaretinde önemli bir pay sahibi olmasını sağlayacaktır.

Not: Narın dünya üretimi ile ilgili FAO verilerine ulaşılamadığından, buna ilişkin bilgilere yer verilememiştir.